

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura we Wrocławiu

LWR.410.11.1.2025

**Pani
Ewa Skrzywanek
Dolnośląski Kurator Oświaty
Kuratorium Oświaty
we Wrocławiu
Plac Powstańców Warszawy 1
50-153 Wrocław**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/25/020 „Realizacja prawa do nauki dla dzieci ukraińskich w polskich szkołach”

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Kuratorium Oświaty we Wrocławiu, Plac Powstańców Warszawy 1, 50- 153 Wrocław ¹ .
Kierownik jednostki kontrolowanej	Ewa Skrzywanek, Dolnośląski Kurator Oświaty, od 8 marca 2024 r. ² W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnili: Roman Kowalczyk, Dolnośląski Kurator Oświaty, od 14 marca 2016 r. do 10 stycznia 2024 r. oraz Ewa Skrzywanek, pełniąca obowiązki Dolnośląskiego Kuratora Oświaty, od 11 stycznia 2024 r. do 8 marca 2024 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Nadzór pedagogiczny Kuratora Oświaty nad realizacją przez dzieci uchodźców z Ukrainy prawa do nauki.2. Wspomaganie szkół w zapewnieniu dzieciom z terytorium Ukrainy prawa do nauki.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2022 r. do zakończenia czynności kontrolnych ³ .
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Artykuł 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura we Wrocławiu
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none">1. Małgorzata Jakubiec-Dzieleńdziak, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr LWR/93/2025 z 7 maja 2025 r.,2. Magdalena Barzęc, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWR/102/2025 z 13 maja 2025 r.,3. Bernard Sosulski, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWR/101/2025 z 13 maja 2025 r.

(akta kontroli str. 1-6, 461-465)

¹ Dalej: Kuratorium lub KO.

² Dalej: Kurator Oświaty.

³ Tj. 14 lipca 2025 r.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie sprawowanie przez Kuratora Oświaty nadzoru nad zapewnieniem przez szkoły uczniom - dzieciom z Ukrainy⁶ prawa do nauki oraz wspomaganie ich w tym zakresie.

Uzasadnienie oceny ogólnej

W Kuratorium w pełni realizowano kierunki polityki oświatowej państwa w obszarze wspomagania nauczycieli w pracy z uczniem z doświadczeniem migracyjnym oraz plany nadzoru pedagogicznego przyjęte na lata szkolne 2021/2022 – 2024/2025. Monitorowano liczbę uczniów – dzieci z Ukrainy pobierających naukę w dolnośląskich szkołach, w tym również wspomaganie je w procesie zapewnienia tym dzieciom prawa do nauki.

Kurator Oświaty w latach szkolnych 2021/2022-2024/2025 organizował narady i konferencje dotyczące spraw uczniów - dzieci z Ukrainy i współpracował w tym zakresie z podmiotami zewnętrznymi. Dodatkowo, działając na podstawie art. 15 ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe⁷, wyrażał zgodę na zatrudnienie osób będących obywatelami Ukrainy, a także udostępniał, za pośrednictwem strony internetowej Kuratorium, oferty pracy dla nauczycieli pracujących z uczniami - dziećmi z Ukrainy.

W latach szkolnych 2021/2022-2024/2025 Kurator Oświaty podejmował działania w każdym przypadku wpłynięcia skargi zgłoszonej przez rodziców, uczniów – dzieci z Ukrainy, chociaż w dwóch przypadkach nie były one zgodne z ustawą z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego⁸. Stwierdzone nieprawidłowości, z uwagi na niewielką skalę i w większości formalny charakter, nie miały wpływu na ocenę kontrolowanej działalności.

Najwyższa Izba Kontroli – w związku z niegromadzeniem i nieanalizowaniem przez Kuratora Oświaty danych dotyczących uczniów - dzieci z Ukrainy pobierających naukę zdalnie (on-line) w ukraińskim systemie oświaty – wskazuje, że do zadań Kuratora należy również współdziałanie z właściwymi organami, organizacjami i innymi podmiotami w sprawach dotyczących warunków rozwoju dzieci i młodzieży, w tym w przeciwdziałaniu zjawiskom patologii społecznej (art. 51 ust. 1 pkt 14 ustawy Prawo oświatowe). W związku z tym – dostrzegając fakt, że wprowadzenie obowiązku szkolnego i nauki dla uczniów - dzieci z Ukrainy nastąpiło dopiero z dniem 1 września 2024 r. – zdaniem NIK, zasadnym działaniem powinno być pozyskiwanie przez Kuratora powyższych danych.

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁶ Przez uczniów - dzieci uchodźców z Ukrainy należy rozumieć uczniów, którzy spełniają warunki określone w art. 2 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2025 r. poz. 337) lub przebywający na terytorium Polski na podstawie innych ustaw i przybyli do Polski po 24 lutego 2022 r. w związku z działaniami wojennymi na terenie Ukrainy, dalej: dzieci - uczniowie z Ukrainy.

⁷ Dz. U. z 2024 r. poz. 737 ze zm., dalej: ustawa Prawo oświatowe.

⁸ Dz. U. z 2024 r. poz. 572, dalej: KPA.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁹ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Nadzór pedagogiczny Kuratora Oświaty nad realizacją przez dzieci uchodźców z Ukrainy prawa do nauki

Opis stanu faktycznego

1.1. Szczegółową organizację oraz tryb pracy Kuratorium w kontrolowanym okresie określały obowiązujące Regulaminy Kuratorium Oświaty we Wrocławiu¹⁰. Ustalona na ich podstawie struktura organizacyjna przedstawiała się następująco¹¹:

- ✓ Wydział Nadzoru Kształcenia Podstawowego i Specjalnego, do zadań którego należało podejmowanie czynności m.in. z zakresu sprawowania nadzoru pedagogicznego nad publicznymi i niepublicznymi szkołami i placówkami, w tym wydawanie zaleceń, poleceń i formułowanie wniosków dyrektorowi szkoły lub placówki, a także wydawanie zaleceń organowi prowadzącemu szkołę lub placówkę, występowanie z wnioskiem o odwołanie dyrektora szkoły lub placówki, zawiadamianie Wojewody o nieusunięciu przez szkołę lub placówkę ustawowych uchybień oraz o ustawowych naruszeniach w uchwałach lub zarządzeniach organu jednostki samorządu terytorialnego¹², wyrażanie zgody na zatrudnienie nauczyciela oraz osoby niebędącej nauczycielem, prowadzenie postępowań i przygotowywanie wybranych decyzji administracyjnych oraz projektów opinii, wydawanie opinii dotyczących arkuszy organizacji publicznych szkół i placówek, udział w ustalaniu kandydata na dyrektora szkoły, delegowanie przedstawicieli stosownych komisji, ocenianie pracy dyrektora szkoły lub placówki, rozpatrywanie odwołań, wnioskowanie o przeprowadzenie oceny pracy nauczyciela, rozpatrywanie skarg i wniosków wpływających do Kuratorium, współdziałanie z organizacjami, organami i podmiotami w sprawach dotyczących warunków rozwoju dzieci i młodzieży, ocenianie merytoryczne wniosków związanych z nagradzaniem nauczycieli i odznaczeniami pracowników oświaty, przygotowywanie danych sprawozdawczych z zakresu działania Wydziału. Zatrudnionych w nim było (w tym na stanowiskach wymagających kwalifikacji pedagogicznych) według stanu na dzień 1 stycznia lat 2022-2025 oraz na dzień 12 maja 2025 r. odpowiednio: 25 (22), 29 (25), 26 (24), 21 (17) oraz 21 (17) osób,
- ✓ Wydział Nadzoru Kształcenia Ponadpodstawowego i Strategii Edukacyjnej, do zadań którego należało podejmowanie czynności m.in. z zakresu sprawowania nadzoru pedagogicznego nad publicznymi i niepublicznymi szkołami i placówkami, w tym wydawanie zaleceń, poleceń i formułowanie wniosków wobec dyrektorów szkół i placówek, występowanie z wnioskiem o odwołanie dyrektora szkoły lub placówki, zawiadamianie Wojewody o nieusunięciu przez szkołę lub placówkę ustawowych uchybień oraz o ustawowych naruszeniach w uchwałach lub zarządzeniach organu j.s.t., wyrażanie zgody na zatrudnienie nauczyciela oraz osoby niebędącej

⁹ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹⁰ Na mocy zarządzenia nr 31 Dolnośląskiego Kuratora Oświaty z dnia 31 października 2017 r. sprawie ustalenia Regulaminu Kuratorium Oświaty we Wrocławiu, zatwierdzony przez Wojewodę Dolnośląskiego 8 listopada 2017 r. (ze zm.), dalej: Regulamin Kuratorium z 2017 r. oraz zarządzenia nr 28/2023 Dolnośląskiego Kuratora Oświaty z dnia 20 czerwca 2023 r., zatwierdzony przez Wojewodę Dolnośląskiego 31 lipca 2023 r., dalej: Regulamin Kuratorium z 2023 r.

¹¹ Zadania poszczególnych wydziałów przedstawiono według Regulaminu Kuratorium z 2023 r.

¹² Dalej: j.s.t.

nauczycielem, prowadzenie postępowań i przygotowywanie wybranych decyzji administracyjnych dotyczących przyznania lub cofnięcia akredytacji, wydania zgody oraz usunięcia uchybień w pracy (szkoły, placówki albo organu prowadzącego) oraz projektów opinii, wydawanie opinii dotyczących arkuszy organizacji publicznych szkół i placówek, udział w ustalaniu kandydata na dyrektora szkoły, delegowanie przedstawicieli do stosownych komisji, ocenianie pracy dyrektora szkoły lub placówki, rozpatrywanie odwołań, wnioskowanie o przeprowadzenie oceny pracy nauczyciela, rozpatrywanie skarg i wniosków wpływających do Kuratorium, współdziałanie z organizacjami, organami i podmiotami w sprawach dotyczących warunków rozwoju dzieci i młodzieży, opracowywanie na każdy rok szkolny planu nadzoru pedagogicznego oraz wyników i wniosków ze sprawowanego nadzoru, prowadzenie bazy danych szkół i placówek oświatowych, oceny merytorycznej wniosków związanych z nagradzaniem nauczycieli i odznaczeniami pracowników oświaty, przygotowywanie danych z zakresu działania Wydziału dla celów sprawozdawczych, informacji publicznej lub zamieszczania na stronie internetowej Kuratorium. Zatrudnionych w nim było (w tym na stanowiskach wymagających kwalifikacji pedagogicznych) według stanu na dzień 1 stycznia lat 2022-2025 oraz na dzień 12 maja 2025 r. odpowiednio: 24 (18), 23 (18), 21 (18), 23 (18) oraz 24 (19) osoby.

- ✓ Wydział Organizacyjny¹³, do zadań którego należało m.in.: prowadzenie postępowań i przygotowanie projektów decyzji administracyjnych dotyczących nadania lub odmowy nadania stopnia nauczyciela dyplomowanego, stopnia awansu zawodowego, stwierdzenia nieważności czynności podjętych z naruszeniem prawa, uznania/odmowy uznania świadectw zagranicznych, potwierdzenia/odmowy potwierdzenia wykształcenia zagranicznego, spraw dotyczących wypoczynku, wykonywania zadań organu wyższego stopnia w stosunku do organów prowadzących, związanych z awansem zawodowym nauczycieli dyplomowanych, a także z nadawaniem tytułu honorowego profesora oświaty, koordynacja i wspomaganie organizacji wypoczynku dzieci i młodzieży, prowadzenie spraw osobowych pracowników Kuratorium, zamówień publicznych, obsługi Systemu Informacji Oświatowej¹⁴, prowadzenie strony internetowej Kuratorium, obsługa informatyczna, zabezpieczenie prawidłowego funkcjonowania jednostki. W Wydziale tym zatrudnionych było (w tym na stanowiskach wymagających kwalifikacji pedagogicznych) według stanu na dzień 1 stycznia lat 2022-2025 odpowiednio: 20 (1), 21 (1), 21 (1), 22 (1) osoby oraz na dzień 12 maja 2025r. - 22 (1) osoby,
- ✓ Delegatura w Jeleniej Górze. Do zadań Delegatur: w Jeleniej Górze, Legnicy oraz Wałbrzychu należało m.in. sprawowanie nadzoru pedagogicznego nad publicznymi i niepublicznymi szkołami i placówkami, wydawanie zaleceń, poleceń i formułowanie wniosków dyrektorowi szkoły lub placówki, a także wydawanie zaleceń organowi prowadzącemu szkołę lub placówkę, występowanie z wnioskiem o odwołanie dyrektora szkoły lub placówki, zawiadamianie Wojewody o nieusunięciu przez szkołę lub placówkę ustawowych uchybień, oraz o ustawowych naruszeniach w uchwałach lub zarządzeniach organu j.s.t., wyrażanie zgody na zatrudnienie nauczyciela oraz osoby niebędącej nauczycielem, prowadzenie postępowań i przygotowywanie wybranych decyzji administracyjnych oraz projektów

¹³ W tym Oddział ds. Obsługi Archiwum w Legnicy.

¹⁴ Dalej: SIO.

opinii, wydawanie opinii dotyczących sieci szkół, arkuszy organizacji publicznych szkół i placówek i w innych sprawach, udział w ustalaniu kandydata na dyrektora szkoły, delegowanie przedstawicieli do różnego rodzaju komisji, ocenianie dyrektora szkoły lub placówki, rozpatrywanie odwołań, rozpatrywanie skarg i wniosków wpływających do Kuratorium, współdziałanie z właściwymi organizacjami, organami i podmiotami w sprawach dotyczących warunków rozwoju dzieci i młodzieży, ocena merytoryczna wniosków związanych z nagradzaniem nauczycieli i odznaczeniami pracowników oświaty, sprawozdawczość. W Delegaturze tej zatrudnionych było (w tym na stanowiskach wymagających kwalifikacji pedagogicznych) według stanu na dzień 1 stycznia lat 2022-2025 odpowiednio: 14 (12), 29 (25), 26 (24), 21 (17) osób oraz na dzień 12 maja 2025 r. - 21 (17) osób,

- ✓ Delegatura w Legnicy, w której zatrudnionych było (w tym na stanowiskach wymagających kwalifikacji pedagogicznych) według stanu na dzień 1 stycznia lat 2022-2025 odpowiednio: 13 (11), 14 (12), 16 (12), 14 (12) osób oraz na dzień 12 maja 2025 r. - 16 (13) osób,
- ✓ Delegatura w Wałbrzychu, w której zatrudnionych było (w tym na stanowiskach wymagających kwalifikacji pedagogicznych) według stanu na dzień 1 stycznia lat 2022-2025 odpowiednio: 15 (13), 16 (14), 14 (12), 13 (11) osób oraz na dzień 12 maja 2025 r. - 14 (12) osób,
- ✓ Zespół ds. Finansowo-Księgowych, do zadań którego należało m.in.: prowadzenie obsługi finansowo-księgowej, sporządzanie okresowych analiz wykonania dochodów i wydatków budżetowych, sprawozdań finansowych i budżetowych, prowadzenie spraw związanych z naliczaniem i wypłatą wynagrodzeń pracowników Kuratorium, spraw socjalnych, statystycznych, opracowywanie materiałów planistycznych w zakresie finansów. W okresie objętym kontrolą zatrudnionych w nim było sześć osób (na stanowiskach nie wymagających wymagającym kwalifikacji pedagogicznych),
- ✓ Zespół ds. Obsługi Prawnej¹⁵, do zadań którego należało m.in.: udzielanie pracownikom Kuratorium pomocy prawnej w związku z wykonywanymi przez nich zadaniami, prowadzenie spraw związanych z udostępnianiem informacji publicznej oraz rejestru skarg i wniosków, koordynowanie rozpatrywania i prowadzenie rejestru petycji, a także spraw związanych z uchynieniem lub zmianami w statucie, prowadzenie postępowań i przygotowywanie projektów decyzji, współpracy z pracownikami przy wydawaniu decyzji, sprawdzaniu ich pod względem prawnym. Zatrudnione nim były cztery osoby (na stanowiskach nie wymagających kwalifikacji pedagogicznych),
- ✓ stanowiska pracy bezpośrednio podporządkowane Kuratorowi, nie wymagające kwalifikacji pedagogicznych tj. Główny księgowy, radcy prawni, Inspektor Ochrony Danych, Pełnomocnik ds. ochrony informacji niejawnych, Specjalista ds. obronnych, Inspektor BHP, z czego zatrudnieni w kontrolowanym okresie Radcy prawni (według stanu na dzień 1 stycznia lat 2022-2023 dwie osoby, a na dzień 1 stycznia lat 2024-2025 i 12 maja 2025 r. jedna osoba) oraz Inspektor BHP (przez cały kontrolowany okres jedna osoba). Stanowisko Głównego Księgowego zostało ujęte w Zespole ds. Finansowo-Księgowych, funkcje Inspektora Ochrony Danych, Pełnomocnika ds. ochrony informacji niejawnych, Specjalisty ds. obronnych pełniły dwie osoby ujęte w Wydziale Nadzoru Kształcenia

¹⁵ Wprowadzony Regulaminem Kuratorium z 2023 r.

Ponadpodstawowego i Strategii Edukacyjnej oraz Zespołu ds. Obsługi Prawnej.

Łącznie w Kuratorium zatrudnionych było (w tym na stanowiskach wymagających kwalifikacji pedagogicznych) według stanu na dzień 1 stycznia lat 2022-2025 odpowiednio: 122 (79), 131 (86), 126 (81), 122 (73) osób oraz na dzień 12 maja 2025 r. - 126 (77) osób.

(akta kontroli: tom I str. 7-59, 468-482)

Liczba szkół i placówek, nad którymi Kurator Oświaty sprawował nadzór pedagogiczny w latach szkolnych 2021/2022-2024/2025 wynosiła odpowiednio: 3 332, 3 335, 3 344 oraz 3 350. W tym samym okresie ogólna liczba uczniów/słuchaczy/wychowanków w szkołach i placówkach oświatowych, nad którymi Kurator Oświaty sprawował nadzór pedagogiczny wynosiła odpowiednio: 478 545, 477 158, 493 224 oraz 492 969 osób.

Z porównania liczby uczniów - dzieci z Ukrainy w szkołach i placówkach oświatowych, nad którymi Kurator Oświaty sprawował nadzór pedagogiczny na dzień zakończenia roku szkolnego¹⁶ za lata 2021/2022 - 2024/2025, która wynosiła odpowiednio: 19 025, 20 009, 20 969 oraz 22 838 osób wynika tendencja wzrostowa. Pomiędzy latami szkolnymi: 2021/2022-2022/2023, 2022/2023-2023/2024 oraz 2023/2024-2024/2025 nastąpiło zwiększenie liczby uczniów - dzieci z Ukrainy odpowiednio o: 5,2%, 4,8% oraz 8,9%.

(akta kontroli: tom I str. 7-8, 139, 449-460)

Odnosząc się do analiz w zakresie monitorowania liczby uczniów - dzieci z Ukrainy w kontrolowanym okresie Kurator Oświaty wyjaśniła, że napływ uchodźców po agresji Rosji na Ukrainę początkowo zrodził potrzebę przyjęcia i rozmieszczenia znacznej liczby osób i grupa wizytatorów (ponad 30 osób) była zaangażowana w całodobową obsługę uchodźców w trzech miejscach Wrocławia (na Dworcu Głównym PKP, lotnisku i w jednym z domów akademickich) oraz siedzibie Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego¹⁷. Następnie pojawiły się dzieci z pierwszej fali uchodźców w szkołach. W SIO został umieszczony formularz, w którym dyrektorzy szkół i przedszkoli mieli obowiązek wprowadzania danych na temat przyjmowania dzieci. Na podstawie tych danych w Kuratorium systematycznie pobierano informacje o bieżącej sytuacji na Dolnym Śląsku, początkowo codziennie, od września 2022 r. raz na tydzień, a od 2024 r. raz na miesiąc. Wynikało z nich, że liczba szkół, do których po 24 lutego 2022 r. zgłosili się uczniowie z Ukrainy wynosiła początkowo 733, a według stanu na 15 maja 2025 r. takich szkół jest 979. W kwietniu 2022 r. sporządzono analizę statystyczną rozmieszczenia dzieci z Ukrainy w poszczególnych powiatach województwa dolnośląskiego, która pokazała, że spośród szkół podstawowych i przedszkoli najwięcej dzieci z Ukrainy było w Szklarskiej Porębie (odpowiednio 39,7% i 10,9%) oraz Karpaczu (odpowiednio 30% i 23,1%).

(akta kontroli: tom I str. 7-8, 14-142, 449-460)

1.2. W okresie objętym kontrolą nie występowało do j.s.t. w sprawach dotyczących uczniów - dzieci z Ukrainy spełniających obowiązek szkolny w ukraińskim systemie oświaty zdalnie (on-line). Kurator Oświaty wyjaśniła, że zgodnie z art. 33 ust. 2 ustawy Prawo oświatowe kontrolowanie realizacji

¹⁶ Za rok szkolny 2024/2025 podano dane na 6 maja 2025 r.

¹⁷ Dalej: DUW, w której mieści się również Kuratorium.

obowiązku rocznego przygotowania przedszkolnego należy do zadań dyrektora szkoły podstawowej, w obwodzie której dziecko mieszka. Dyrektorzy publicznych szkół kontrolują spełnianie obowiązku nauki przez dzieci zamieszkałe w obwodach tych szkół, a gmina obowiązek nauki przez młodzież zamieszkałą na jej terenie, w tym prowadzą ewidencje spełniania tych obowiązków (w myśl art. 41 ust. 1 ustawy Prawo oświatowe). Przepisy wprowadzone w związku z konfliktem zbrojnym na Ukrainie, w tym ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa¹⁸ przyznały obywatelom Ukrainy określone uprawnienia, w tym prawo do edukacji w polskim lub ukraińskim systemie oświaty. Decyzję w tej kwestii pozostawiono rodzicom, a nauka on-line w ukraińskim systemie oświaty była możliwa bez konieczności zgłoszeń i dokumentów potwierdzających taką formę spełniania obowiązku szkolnego lub nauki. Niemniej Kuratorium pozyskiwało na bieżąco informacje w sprawach dotyczących uczniów pobierających naukę zdalnie z Ukrainy m.in. z udziału swoich przedstawicieli w konferencjach, warsztatach, z prowadzonych rozmów (bezpośrednio i telefonicznie), z których wynikało m.in., że Departament Edukacji Urzędu Miejskiego Wrocławia od września 2022 r. przyjmował od rodziców uczniów z Ukrainy zamieszkałych we Wrocławiu deklaracje/oświadczenia o nauce zdalnej (on-line). Na podstawie potwierdzenia tego faktu przez Urząd Miejski we Wrocławiu uczniowie ci mogli korzystać z darmowej komunikacji miejskiej.

(akta kontroli: tom I str. 7-8, 60-100)

Nie podejmowano również działań w celu ustalenia liczby uczniów spełniających obowiązek szkolny w ukraińskim systemie oświaty zdalnie. Z wyjaśnień Kurator Oświaty wynikało, że nie było narzędzi (przepisów prawa), które obligowałyby rodziców ukraińskich do składania deklaracji, że ich dziecko spełnia obowiązek szkolny zdalnie w szkole w Ukrainie, a część dzieci uczyła się w obu systemach, w polskim stacjonarnie i ukraińskim zdalnie (popołudniami), co dopuszczały przepisy Specustawy. Nowelizacja Specustawy tj. ustawa z dnia 15 maja 2024 r. o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy z związku z konfliktem zbrojnym na terenie tego państwa oraz niektórych innych ustaw¹⁹, która weszła w życie od 1 lipca 2024 r. powiązała spełnienie obowiązku rocznego przygotowania przedszkolnego, obowiązku szkolnego oraz obowiązku nauki z programami socjalnymi, np. 800+. Kuratorium monitoruje więc spełnianie ww. obowiązków poprzez SIO. Dalej Kurator Oświaty wyjaśniła, że nie otrzymywała od dyrektorów szkół, organów prowadzących czy innych podmiotów informacji o nieprawidłowościach w tym obszarze, w związku z tym nie wystąpiła konieczność przeprowadzenia kontroli doraźnej w szkole czy przedszkolu. Kurator Oświaty dodała, że sprawowanie nadzoru pedagogicznego dotyczy wyłącznie szkół i przedszkoli w polskim systemie oświaty, wpisanych do Rejestru Szkół i Placówek Oświatowych prowadzonych przez Ministra Edukacji. Natomiast nadzór nad szkołami, przedszkolami prowadzącymi kształcenie w ukraińskim systemie oświaty leży w kompetencji Ministerstwa Oświaty i Nauki Ukrainy.

¹⁸ Dz. U. z 2022 r. poz. 583 ze zm., dalej: Specustawa.

¹⁹ Dz. U. poz. 854, dalej: nowelizacja Specustawy.

Najwyższa Izba Kontroli – dostrzegając fakt, że wprowadzenie obowiązku szkolnego i nauki dla uczniów - dzieci z Ukrainy nastąpiło dopiero z dniem 1 września 2024 r. – wskazuje, iż do zadań Kuratora Oświaty należy również współdziałanie z właściwymi organami, organizacjami i innymi podmiotami w sprawach dotyczących warunków rozwoju dzieci i młodzieży, w tym w przeciwdziałaniu zjawiskom patologii społecznej (art. 51 ust. 1 pkt 14 ustawy – Prawo oświatowe). W związku z tym, że część uczniów – dzieci z Ukrainy znajdujących się na terenie województwa dolnośląskiego pobierała wyłącznie naukę zdalnie (on-line) w ukraińskim systemie oświaty, zasadnym działaniem – zdaniem NIK – powinno być pozyskiwanie przez Kuratora Oświaty danych dotyczących tych uczniów. Powyższe dane można było pozyskać m.in. od j.s.t., które na podstawie § 15 rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 21 marca 2022 r. w sprawie organizacji kształcenia, wychowania i opieki dzieci i młodzieży będących obywatelami Ukrainy²⁰ otrzymywały oświadczenia w latach szkolnych 2022/2023-2023/2024 o pobieraniu przez ucznia nauki w ukraińskim systemie oświaty.

(akta kontroli: tom I str. 7-8, 101-138)

1.3. W strukturze organizacyjnej Kuratorium nie utworzono po 22 lutego 2022 r. wydziału lub stanowiska w celu realizacji zadań związanych z kształceniem uczniów - dzieci z Ukrainy. Kurator Oświaty wyjaśniła, że po tej dacie w realizację zadań związanych z przyjęciem dzieci z Ukrainy zaangażowana była większość pracowników KO. Obejmowały one zarówno kwestie edukacji, finansowania oraz współpracy z DUW przy przyjmowaniu rodzin uchodźców (rejestracja w DUW oraz trzech punktach na terenie Wrocławia). Czynności te angażowały wszystkie jednostki organizacyjne KO, wymagały koordynacji Kuratora Oświaty i w związku z tym nie utworzono odrębnego stanowiska. Ponadto Kurator Oświaty wyjaśniła, że kluczowe decyzje i tak należały do kompetencji Kuratora lub pod jego nieobecność – do Wicekuratora.

(akta kontroli: tom I str. 468-474)

1.4. W myśl art. 51 ust. 1 pkt 5 ustawy Prawo oświatowe Kurator Oświaty był zobowiązany do realizacji polityki oświatowej państwa, a także współdziałania z organami j.s.t. w tworzeniu i realizowaniu odpowiednio regionalnej i lokalnej polityki oświatowej, zgodnych z polityką oświatową państwa.

Na rok szkolny 2021/2022 Minister Edukacji i Nauki w podstawowych kierunkach realizacji polityki oświatowej państwa ustalił m.in. kierunek polegający na „doskonaleniu kompetencji nauczycieli w pracy z uczniem z doświadczeniem migracyjnym, w tym w zakresie nauczania języka polskiego jako języka obcego”. Realizując go w Kuratorium dokonano analizy ilościowej nauczycieli, którzy mogliby wesprzeć językowo uczniów – dzieci z Ukrainy. Jak podała Kurator Oświaty w wyniku przesłania do 2 353 szkół i placówek formularzy dotyczących znajomości języka ukraińskiego i rosyjskiego ustalono, że w 713 jednostkach 1 512 osób zna jeden z tych języków, sprawdzono również pod tym kątem doradców metodycznych i nauczycieli konsultantów w 11 placówkach doskonalenia nauczycieli. W marcu 2022 r. na stronie internetowej Kuratorium

²⁰ Dz. U. z 2022 r. poz. 645.

zamieszczono publikację „Formy doskonalenia wspomagające nauczycieli w pracy z uczniami uchodźcami z Ukrainy”, w której znajdowała się oferta 63 form doskonalenia (seminaria, warsztaty, konferencje itp. w różnych ośrodkach doskonalenia nauczycieli położonych na terenie Dolnego Śląska). Opublikowano również „Formy wsparcia dla nauczycieli pedagogów pracujących z dziećmi - uchodźcami z Ukrainy organizowane przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne”, wśród których wymieniono 48 propozycji wsparcia (warsztaty, rozmowy, szkolenia, konsultacje itp.) przygotowanych przez 32 dolnośląskie poradnie psychologiczno-pedagogiczne. Na stronie internetowej KO udostępniono również podstronę „Pomoc dla Ukrainy”, na której znajdowały się materiały informacyjne kierowane do dyrektorów szkół, nauczycieli oraz rodziców uczniów - dzieci z Ukrainy (m. in. o bezpłatnych cyfrowych wersjach podręczników, konferencjach, rekomendacjach, uruchamianych programach, zasadach przyjmowania do szkół, egzaminach itp.). Zorganizowano 157 narad wizytatorów z dyrektorami szkół podstawowych i ponadpodstawowych, których tematy wpisywały się w ww. kierunek polityki oświatowej państwa, po trzy wideokonferencje Kuratora Oświaty z dyrektorami szkół i placówek na tematy: „Funkcjonowanie oświaty na Dolnym Śląsku po agresji Rosji na Ukrainę” oraz „Uczniowie - uchodźcy z Ukrainy w dolnośląskich szkołach i przedszkolach, rola oddziałów przygotowawczych, nauka języka polskiego i zaangażowanie nauczycieli w proces adaptacyjny”. W trakcie pięciu konferencji podsumowujących rok szkolny 2021/2022 również odniesiono się do problematyki związanej z liczbą uczniów - dzieci z Ukrainy oraz wspomagania ich edukacji.

Na rok szkolny 2022/2023 Minister Edukacji i Nauki w podstawowych kierunkach realizacji polityki oświatowej państwa ustalił m.in. kierunek polegający na „Doskonaleniu kompetencji nauczycieli do pracy z uczniami przybyłymi z zagranicy, w szczególności z Ukrainy, adekwatnie do zaistniałych potrzeb oraz kompetencji nauczycieli nowych przedmiotów wprowadzonych do podstawy programowej”. Realizując go Kurator pozytywnie zaopiniowała plany pracy 11 placówek doskonalenia nauczycieli, na podstawie których zrealizowano 89 form wsparcia dla 1 282 nauczycieli. Podczas 186 narad wizytatorów z KO z dyrektorami szkół i placówek poruszano temat systemowych rozwiązań dotyczących zapewnienia opieki i edukacji uczniom będącym obywatelami Ukrainy, odnoszono się również do egzaminów zewnętrznych. Na stronie internetowej Kuratorium umieszczono informacje o: bezpłatnych webinarium dla nauczycieli i dyrektorów szkół, dostępnych narzędziach edukacyjnych zawierających przykładowe gry i zabawy integracyjne, realizacji bezpłatnych studiów podyplomowych oraz form doskonalenia zawodowego dla nauczycieli pracujących z uczniami - dziećmi z Ukrainy, zasad ich przyjmowania do szkół ponadpodstawowych oraz numerze infolinii dla uchodźców z Ukrainy i osób je wspierających (podmiotu zewnętrznego). Przedstawiciele KO w kwietniu i czerwcu 2023 r. wzięli udział w spotkaniach grupy roboczej „Edukacja” (Polska, Czechy, Ukraina) w ramach realizacji projektu „Jesteśmy z Wami dla Ukrainy” (INTERREG V-A Czechy Polska) na zaproszenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego. Przedmiotem spotkań była: integracja międzykulturowa, zatrudnianie nauczycieli z Ukrainy, nauczanie uczniów zagranicznych, w tym dobre i złe praktyki oraz angażowanie firm

komercyjnych i organizacji pozarządowych w pomoc dla dzieci i młodzieży z Ukrainy.

Na rok szkolny 2023/2024 Minister Edukacji i Nauki w podstawowych kierunkach realizacji polityki oświatowej państwa ustalił m.in. kierunek polegający na „Doskonaleniu kompetencji nauczycieli w pracy z uczniem z doświadczeniem migracyjnym, w tym w zakresie nauczania języka polskiego jako języka obcego”. Realizując go Kurator Oświaty zaopiniował pozytywnie na ten rok szkolny plany pracy placówek doskonalenia zawodowego, w wyniku których z 25 form doskonalenia zawodowego skorzystało 366 nauczycieli. Podstawowe kierunki polityki oświatowej były m.in. omawiane na pięciu konferencjach Kuratora Oświaty oraz 144 naradach wizytatorów z dyrektorami szkół i placówek. Na stronie internetowej Kuratorium opublikowano zaproszenia uczelni i innych podmiotów zewnętrznych na warsztaty, konferencje, szkolenia skierowane do osób pracujących z uczniami z Ukrainy, a także udostępniono „Bezpłatne kursy z programowania i informatyki w języku ukraińskim dla uczniów ze szkół ponadpodstawowych z Ukrainy”. Podczas spotkań on-line organizowanych przez Kuratora Oświaty zapoznano dyrektorów szkół i placówek z tematyką „Wsparcie uczniów z doświadczeniem migracji w kontekście asystentów międzykulturowych”, dobrymi praktykami podzieliła się przedstawicielka organizacji pozarządowej, taki sam wykład został zorganizowany dla pracowników KO.

Na rok szkolny 2024/2025 Minister Edukacji Narodowej jako jeden z kierunków realizacji polityki oświatowej państwa ustalił „Praca z uczniem z doświadczeniem migracyjnym, w tym w zakresie nauczania języka polskiego jako języka obcego”. Realizując go Kurator Oświaty zaopiniował pozytywnie na ten rok szkolny plany pracy placówek doskonalenia zawodowego, w wyniku których z 25 form doskonalenia skorzystało 441 nauczycieli. Podstawowe kierunki polityki oświatowej były m.in. omawiane na pięciu konferencjach Kuratora Oświaty oraz 56 naradach wizytatorów z dyrektorami szkół i placówek. Wskazano na nich również zmiany w kształceniu uczniów z Ukrainy w tym roku szkolnym. Na stronie internetowej KO opublikowano najczęściej zadawane pytania i odpowiedzi dotyczące uczniów – dzieci z Ukrainy w polskich placówkach oświatowych, informacje o konkursach, konferencjach, webinarium i szkoleniach dla uczniów i osób z nimi pracujących.

(akta kontroli: tom I str. 7-8, 143-448)

1.5. W „Planie nadzoru pedagogicznego Dolnośląskiego Kuratora Oświaty na rok szkolny 2022/2023” z 30 sierpnia 2022 r. ujęto kontrolę, którą wskazał Minister Edukacji i Nauki w dniu 8 lipca 2022 r. w ramach realizacji kierunków polityki oświatowej na rok szkolny 2022/2023 pn. „Zgodność z przepisami prawa przyjmowania do szkół i wspomagania nauki osób niebędących obywatelami polskimi oraz osób będących obywatelami polskimi podlegających obowiązkowi szkolnemu lub obowiązkowi nauki, które pobierały naukę w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw”. Przeprowadzono

ją w 44 szkołach publicznych (planowano w 43 stąd realizacja wyniosła 102%), w tym:

- ✓ 33 szkołach podstawowych, stanowiących 3,7% wszystkich szkół podstawowych funkcjonujących na obszarze właściwości KO,
- ✓ 11 szkołach ponadpodstawowych (pięciu liceach ogólnokształcących, czterech technikach i dwóch branżowych szkołach I stopnia) stanowiących 0,2% tego rodzaju szkół funkcjonujących na obszarze właściwości KO.

Ogólna liczba uczniów objętych kontrolą wyniosła 20 612 osób, z czego 2 304 uczniów (11,2%) pobierało naukę w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw, w tym 1 296 uczniów było obywatelami Ukrainy. Większość (84%) poddanych kontroli szkół prawidłowo realizowała zadania objęte jej zakresem. Nieprawidłowości stwierdzono w siedmiu szkołach, wydano łącznie 10 zaleceń (w tym sześć dotyczących obywateli Ukrainy), które najczęściej wynikały z: organizowania zajęć z języka polskiego w wymiarze niższym niż sześć godzin tygodniowo (dla uczniów - dzieci z Ukrainy)²¹, realizowania dodatkowych zajęć z języka polskiego dla uczniów niebędących i będących obywatelami polskimi oraz uczniów będących obywatelami Ukrainy w okresie dłuższym niż 24 miesiące oraz organizowania dodatkowej²², bezpłatnej nauki języka polskiego w formie dodatkowych zajęć lekcyjnych w wymiarze niższym niż dwie godziny zajęć tygodniowo.

W „Sprawozdaniu z nadzoru pedagogicznego sprawowanego przez Dolnośląskiego Kuratora Oświaty w roku szkolnym 2022/2023” sformułowano 12 wniosków wynikających z analizy wyników powyższej kontroli, stwierdzono m.in. że:

- ✓ w większości skontrolowanych szkół przyjmowanie i wspomaganie objętych tematem kontroli uczniów jest zgodne z przepisami prawa,
- ✓ tylko w 1/3 szkół zatrudniono osoby w charakterze pomocy nauczyciela, z czego mniej niż połowa tych osób pracuje w oddziałach przygotowawczych,
- ✓ w żadnej ze szkół placówka dyplomatyczna czy konsularna lub stowarzyszenie kulturalno-oświatowe nie zorganizowały nauki języka i kultury kraju pochodzenia obywateli niebędących Polakami,
- ✓ rzadziej niż w co piątej szkole utworzono oddziały przygotowawcze, a w szkołach kształcących w zawodach nie utworzono ich wcale,
- ✓ w większości utworzonych oddziałów przygotowawczych nauczanie było prowadzone w klasach łączonych,
- ✓ główną przyczyną braku klasyfikacji rocznej uczniów - obywateli Ukrainy uczęszczających do oddziałów przygotowawczych była niezajomość języka polskiego lub znajomość na zbyt niskim poziomie do korzystania z nauki,
- ✓ prawie połowa uczniów korzystała z dodatkowych zajęć języka polskiego a tylko 1/10 uczniów uczęszczała na dodatkowe zajęcia wyrównawcze.

Sprawozdanie to przesłano elektronicznie 12 października 2023 r. do Ministerstwa Edukacji Narodowej.

(akta kontroli: tom I str. 7-8, 319-398, 468-483)

²¹ Pięć zaleceń dotyczących uczniów - dzieci z Ukrainy.

²² Jedno zalecenie dotyczące ucznia - dziecka z Ukrainy.

1.6. Z planów nadzoru pedagogicznego Dolnośląskiego Kuratora Oświaty na lata szkolne 2021/2022²³-2024/2025 oraz sprawozdań z nadzoru pedagogicznego sprawowanego przez Dolnośląskiego Kuratora Oświaty za lata szkolne 2021/2022 – 2023/2024 wynikało, że:

- ✓ na rok szkolny 2021/2022 zaplanowano i zrealizowano pięć kontroli (100%),
- ✓ na rok szkolny 2022/2023 zaplanowano i zrealizowano siedem kontroli (100%),
- ✓ na rok szkolny 2023/2025 zaplanowano i zrealizowano trzy kontrole (100%),
- ✓ na rok szkolny 2024/2025 zaplanowano pięć kontroli, na dzień 26 maja 2025 r. jedna z nich została zakończona, zakończenie drugiej planowane było na czerwiec 2025 r., a termin realizacji trzech pozostałych został przedłużony do końca lipca 2025 r.

(akta kontroli: tom I str. 230-448, tom III str. 256-258)

1.7. Realizacja przez Kuratora Oświaty kontroli doraźnych przedstawiała się następująco²⁴:

- ✓ w roku szkolnym 2021/2022 przeprowadzono 542 kontrole doraźne, w tym 361 na wniosek/prośbę zgłaszającego²⁵, a 181 z inicjatywy Kuratora Oświaty,
- ✓ w roku szkolnym 2022/2023 przeprowadzono 576 kontroli doraźnych, w tym 330 na wniosek/prośbę zgłaszającego, a 246 z inicjatywy Kuratora Oświaty,
- ✓ w roku szkolnym 2023/2024 przeprowadzono 435 kontroli doraźnych, w tym 290 na wniosek/prośbę zgłaszającego, a 145 z inicjatywy Kuratora Oświaty,
- ✓ w roku szkolnym 2024/2025 przeprowadzono 451 kontroli doraźnych, w tym 285 na wniosek/prośbę zgłaszającego, a 166 z inicjatywy Kuratora Oświaty.

W sprawach dotyczących kształcenia, wychowania i opieki uczniów - dzieci z Ukrainy przeprowadzono:

- ✓ jedną kontrolę doraźną w roku szkolnym 2021/2022, na wniosek nauczyciela, w obszarze: przestrzeganie zasad oceniania, klasyfikowania i promowania oraz przeprowadzania egzaminów, udzielanie i organizacja pomocy psychologiczno-pedagogicznej, przestrzeganie przepisów dotyczących nadzoru pedagogicznego, w jej wyniku której wydano dziewięć zaleceń;
- ✓ sześć kontroli doraźnych w roku szkolnym 2022/2023, z których wynikało 13 zaleceń, w tym:
 - cztery kontrole na wniosek rodziców obejmujące obszary: [a] zgodność zatrudnienia nauczycieli z wymogami kwalifikacji, realizacja podstaw programowych i ramowych planów nauczania, przestrzeganie praw

²³ Z uwzględnieniem Aneksu nr 1 z 24 lutego 2022 r. oraz Aneksu nr 2 z 5 kwietnia 2022 r. (zmniejszenie liczby kontroli z siedmiu do pięciu) do planu na rok 2021/2022 oraz Aneksu nr 1 z 5 marca 2024 r. oraz Aneksu nr 2 z 3 czerwca 2024 r. do planu na rok szkolny 2023/2024, a także Aneksu nr 1 z 29 października 2024 r. do planu na rok szkolny 2024/2025.

²⁴ Według stanu na 5 czerwca 2025 r.

²⁵ Na wniosek/prośbę w związku z informacją pozyskaną od: organu prowadzącego szkołę lub placówkę, rodziców, uczniów, nauczycieli, Rzecznika Praw Obywatelskich, Rzecznika Praw Dziecka, prokuratury oraz innych podmiotów.

- dziecka i praw ucznia, zapewnienie uczniom bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki, udzielanie i organizacja pomocy psychologiczno-pedagogicznej, współpraca z rodzicami oraz realizacja kompetencji przez radę rodziców, zgodność z przepisami prawa zapisów statutu, organizacja pracy szkoły/placówki, w wyniku których wydano cztery zalecenia, [b] zapewnienie uczniom bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki, udzielanie i organizację pomocy psychologiczno-pedagogicznej, współpraca z rodzicami oraz realizacja kompetencji przez radę rodziców, przestrzeganie przepisów dotyczących nadzoru pedagogicznego, realizację przez szkołę/placówkę zadań w zakresie profilaktyki bezpieczeństwa uczniów, w wyniku których wydano dwa zalecenia, [c] zapewnienie uczniom bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki, współpraca z rodzicami oraz realizacja kompetencji przez radę rodziców, zgodność organizacji kształcenia ucznia niebędącego obywatelem polskim z przepisami prawa, w wyniku których wydano pięć zaleceń oraz [d] udzielanie i organizacja pomocy psychologiczno-pedagogicznej, współpraca z rodzicami oraz realizacja kompetencji przez radę rodziców, w wyniku której nie wydano zaleceń;
- dwie kontrole z inicjatywy innych podmiotów w obszarze: zapewnienie uczniom bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki (bez zaleceń) oraz również zapewnienie uczniom bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki, udzielanie i organizacja pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w wyniku której wydano dwa zalecenia,
 - ✓ pięć kontroli doraźnych w roku szkolnym 2023/2024, w tym:
 - dwie na wniosek rodziców w obszarze: [a] przestrzegania zasad oceniania, klasyfikowania i promowania oraz przeprowadzania egzaminów, udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej, zakończona pięcioma zaleceniami oraz [b] zapewnienia uczniom bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki, współpracy z rodzicami oraz realizacji kompetencji przez radę rodziców, a także zgodności organizacji kształcenia ucznia niebędącego obywatelem polskim z przepisami prawa, zakończona jednym zaleceniem;
 - jedną na wniosek innych podmiotów w przedmiocie zapewnienia uczniom bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki, skutkującą wydaniem trzech zaleceń,
 - dwie na skutek stwierdzenia przez Kuratora Oświaty potrzeby przeprowadzenia kontroli doraźnej w obszarze kontroli realizacji zaleceń (bez zaleceń),
 - ✓ dziewięć kontroli doraźnych w roku szkolnym 2024/2025, w tym:
 - cztery na wniosek rodziców w obszarze: [a] stosowania przemocy słownej i/lub fizycznej zakończonych wydaniem 10 zaleceń, [b] zapewnienia uczniom bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki, a także dyskryminacji ze względu na pochodzenie, zakończonych wydaniem dwóch zaleceń, [c] zgodności zatrudnienia nauczycieli z wymogami kwalifikacji, współpracy z rodzicami oraz realizacji

kompetencji przez radę rodziców oraz zgodności z przepisami prawa zapisów statutu, w wyniku której wydano jedno zalecenie, [d] przestrzegania praw dziecka i praw ucznia oraz zapewnienia uczniom bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki (bez zaleceń),

- jedną na wniosek uczniów, w obszarze przestrzegania zasad oceniania, klasyfikowania i promowania oraz przeprowadzania egzaminów, przestrzegania przepisów dotyczących nadzoru pedagogicznego (bez zaleceń),
- dwie na wniosek innych podmiotów w obszarze: art. 14 ust. 3 ustawy Prawo oświatowe zakończonej wydaniem dwóch zaleceń rekrutacji i przyjmowania uczniów do szkół i przedszkoli, skutkujące wydaniem czterech zaleceń,
- dwie na skutek stwierdzenia przez Kuratora Oświaty potrzeby przeprowadzenia kontroli doraźnej w obszarze: zapewnienie uczniom bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki zakończonej wydaniem trzech zaleceń oraz kontroli realizacji zaleceń (bez zaleceń).

Ogółem w kontrolowanym okresie przeprowadzono 21 kontroli doraźnych w sprawach dotyczących kształcenia, wychowania lub opieki uczniów – dzieci z Ukrainy, w wyniku których wydano 53 zalecenia, z czego trzy zalecenia wynikały z kontroli zainicjowanych przez Kuratora Oświaty (w roku szkolnym 2024/2025).

(akta kontroli: tom III str. 259-268)

1.8. Rejestr skarg i wniosków w Kuratorium prowadził Zespół Obsługi Prawnej, wynikało z niego, że w:

- ✓ 2022 r. do KO wpłynęły 73 skargi i żadna z nich nie dotyczyła uczniów – dzieci z Ukrainy,
- ✓ 2023 r. do KO wpłynęło 58 skarg i żadna nie dotyczyła uczniów – dzieci z Ukrainy,
- ✓ 2024 r. do KO wpłynęły 102 skargi i cztery z nich dotyczyły uczniów – dzieci z Ukrainy,
- ✓ 2025 r. (do 20 maja) do KO wpłynęło 49 skarg i jedna z nich dotyczyła ucznia - obywatela Ukrainy.

Spośród pięciu złożonych skarg rodziców uczniów – dzieci z Ukrainy jedna była anonimowa (pozostawiono bez rozpoznania²⁶), jedną przesłano zgodnie z właściwością miejscową, na podstawie art. 231 KPA zawiadamiając o tym skarżącego w terminie powyżej siedmiu dni, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. W trzech przypadkach zawiadomiono o sposobie załatwienia skargi po przeprowadzeniu kontroli doraźnych. Przedmiotem tych skarg było:

- a) niepromowanie ucznia do klasy programowo wyższej w wyniku - zdaniem rodzica - decyzji trzech, działających w porozumieniu nauczycieli, ustalenie negatywnych ocen z trzech przedmiotów niezgodnie z przepisami

²⁶ W nazwisku nadawcy był błąd, skarga nie zawierała jego adresu, po telefonicznym wyjaśnieniu sprawy z Dyrektorem szkoły, w której był zatrudniony wskazany w skardze nauczyciel ustalono, że anonimowa osoba wykorzystała nazwisko uczennicy i jej matki, która zaprzeczyła złożeniu pisma do Kuratorium, a uczennica w ogóle nie miała zajęć z wymienionym w skardze nauczycielem.

dotyczącymi trybu ich ustalania oraz wpływu oceny klasyfikacyjnej z zachowania na oceny klasyfikacyjne z zajęć edukacyjnych – skarga została uznana za bezzasadną,

- b) stosowanie przemocy psychicznej i fizycznej wobec uczennicy oraz odmowa wyrażenia zgody na wykonanie przez nią telefonu do rodzica – skarga częściowo zasadna, w części uznana za niemożliwą do rozstrzygnięcia, o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*,
- c) brak adekwatnych działań podejmowanych w szkole w związku z zasłabnięciem oraz skręceniem kostki przez uczennicę oraz dyskryminacji z uwagi na kraj pochodzenia – skarga uznana za bezzasadną.

Ze wszystkich trzech przeprowadzonych w wyniku złożonych skarg kontroli doraźnych zostały sporządzone zgodnie z § 16 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego²⁷ protokoły kontroli, które zawierały wszystkie niezbędne elementy wskazane w powyższej regulacji. W jednym z protokołów kontroli (skarga bezzasadna) sformułowano trzy zalecenia dotyczące podjęcia działań mających na celu: wyraźne odzwierciedlenie w dokumentacji przebiegu nauczania, iż nauczyciele i wychowawca poinformowali rodziców o regulacjach dotyczących oceniania, o przewidywanych ocenach rocznych z zajęć edukacyjnych i z zachowania z zachowaniem terminów i form wskazanych w statucie szkoły oraz stosowanie przez nauczycieli wszystkich wymienionych w statucie szkoły sposobów sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczniów. W drugim protokole (skarga częściowo zasadna) sformułowano 10 zaleceń dotyczących m.in. organizacji i udzielania uczniom pomocy psychologiczno-pedagogicznej, doskonalenia zawodowego nauczycieli w zakresie wsparcia uczniów będących w sytuacjach kryzysowych lub traumatycznych oraz obowiązków nauczycieli wychowawców w zakresie realizacji zadań związanych z powierzonym stanowiskiem. W trzecim protokole z kontroli doraźnej (skarga bezzasadna) sformułowano dwa zalecenia dotyczące obowiązku stosowania się do wewnętrznych regulacji w zakresie reagowania w sytuacji wypadku z udziałem ucznia oraz współpracy z rodzicami w zakresie doskonalenia ich kompetencji wychowawczych (wspierania w formie porad, konsultacji, warsztatów i szkoleń). Żaden z dyrektorów szkół nie złożył wobec zaleceń pisemnych zastrzeżeń. Skargi, odnośnie których zostały przeprowadzone kontrole doraźne zostały załatwione w ciągu miesiąca od ich złożenia, co było zgodne z art. 237 § 1 KPA.

(akta kontroli: tom II str. 1-149)

1.9. Stosując się do art. 51 ust. 1 pkt 5 ustawy Prawo oświatowe Kurator Oświaty współdziałał z organami j.s.t. w tworzeniu i realizowaniu regionalnej i lokalnej polityki oświatowej zgodnej z polityką oświatową państwa poprzez:

- a) organizowanie w pierwszym okresie po rozpoczęciu wojny w Ukrainie konferencji (również w formie on-line) kierowanych do dyrektorów szkół i placówek oświatowych oraz ich organów prowadzących (j.s.t.), które odbyły się w marcu (trzy) oraz kwietniu (jedna) 2022 r.,

²⁷ Dz. U. z 2024 r. poz. 15, dalej: rozporządzenie w sprawie nadzoru pedagogicznego.

- b) udział w spotkaniach z wójtami, burmistrzami, prezydentami miast oraz przedstawicielami Województwa Dolnośląskiego i powiatów²⁸, których przedmiotem było m.in. kształcenie dzieci ukraińskich, w tym organizacja oddziałów przygotowawczych, których w 2022 r. odbyło się ich 18, a w 2023 r. sześć;
- c) organizację porad dotyczących kształcenia, wychowania i opieki nad uczniami - dziećmi z Ukrainy, w których brali udział przedstawiciele j.s.t., których w latach szkolnych 2021/2022-2024/2025²⁹ odbyło się odpowiednio: 26, 72, 46, 43;

W dniu 25 lutego 2025 r. KO zwróciło się do organów prowadzących szkoły i przedszkola o udzielenie informacji w zakresie dotyczącym liczby miejsc, które j.s.t. może przygotować dla dzieci z Ukrainy (formularz do wypełnienia). Spośród 196 adresatów zobowiązanych do przekazania takich danych do 28 lutego 2025 r. przesłało je 189 podmiotów. Na prośbę Wojewody Dolnośląskiego Kurator Oświaty zwrócił się również do j.s.t. o informacje na temat pozostających w ich dyspozycji obiektów, które mogły być wykorzystane zarówno do nauki jak i zamieszkania przez dzieci z Ukrainy, o czym 35 organów samorządu poinformowało.

Informacje na temat organizacji pracy z uczniami - dziećmi z Ukrainy zamieszczane były na stronach internetowych KO (w tym komunikaty Ministra Edukacji i Nauki). Dolnośląski Kurator Oświaty oświadczył, że poza indywidualnymi kontaktami – konsultacjami w sprawie kształcenia, wychowania lub opieki nad uczniami - dziećmi z Ukrainy j.s.t. zwracały się głównie w sprawach wymagających formalnej zgody lub opinii Kuratora Oświaty (inna lokalizacja prowadzenia zajęć czy organizacja oddziałów przygotowawczych).

Z prowadzonej korespondencji wynikało, że przedstawiciele j.s.t. zwracali się do Kuratora Oświaty głównie o wydanie opinii w sprawie innej lokalizacji prowadzenia zajęć (siedem spraw dotyczyło szkół podstawowych, cztery przedszkoli, a jedna oddziału przygotowawczego w liceum ogólnokształcącym). W odpowiedzi otrzymali 11 opinii pozytywnych i jedną negatywną³⁰. Poza tym w pojedynczych przypadkach zwracały się z pytaniami dotyczącymi rozwiązania konkretnych problemów (np. wyrobienie legitymacji szkolnej czy znalezienie dziecku miejsca w szkole).

(akta kontroli: tom II str. 1-5, 150-371)

1.10. Na podstawie art. 51 ust. 1 pkt 14 ustawy Prawo oświatowe³¹ w KO podejmowano następujące działania:

- 1) publicznym i niepublicznym szkołom podstawowym oraz poradniom psychologiczno-pedagogicznym zostało przesłane drogą elektroniczną zaproszenie jednej z fundacji do udziału z bezpłatnym szkoleniu w ramach

²⁸ Inicjowane zarówno przez Kuratora Oświaty jak i przez j.s.t.

²⁹ Według stanu na 26 maja 2025 r.

³⁰ W związku z nieprzedłożeniem w wyznaczonym terminie informacji o spełnieniu przez nową lokalizację wymogów określonych w § 16 rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 21 marca 2022 r. w sprawie organizacji kształcenia, wychowania i opieki dzieci i młodzieży będących obywatelami Ukrainy.

³¹ W brzmieniu: Kurator oświaty współdziała z właściwymi organami, organizacjami i innymi podmiotami w sprawach dotyczących warunków rozwoju dzieci i młodzieży, w tym w przeciwdziałaniu zjawiskom patologii społecznej, a także może wspomagać działania tych podmiotów.

projektu FAMI-II³² dla dyrektorów szkół, psychologów, nauczycieli pracujących z migrantami oraz ludźmi poszkodowanymi wojną (czerwiec 2023 r.),

- 2) w odpowiedzi na zaproszenie dwóch fundacji wzięto udział w spotkaniu przedstawicieli różnych szkół, instytucji i organizacji dotyczącym oświaty oraz asystentury międzykulturowej (styczeń 2024 r.),
- 3) na stronie internetowej KO umieszczono ogłoszenie Miejskiej Biblioteki Publicznej we Wrocławiu współpracującej z biblioteką we Lwowie (lipiec 2022 r.),
- 4) udzielano indywidualnych odpowiedzi na pytania organizacji reprezentujących Ukraińców (np. pismo w sprawie funkcjonowania szkoły z lipca 2024 r.),
- 5) na stronie internetowej KO udostępniono numer infolinii Prawosławnego Metropolitalnego Ośrodka Miłosierdzia ELEOS dla uchodźców z Ukrainy (na wniosek tego podmiotu) ze wskazaniem dni, w których można porozmawiać po ukraińsku i zakresu tematycznego udzielanej w nim pomocy (sierpień 2023 r.),
- 6) upubliczniono również (strona internetowa KO) informację o organizowanym przez Międzynarodową Organizację ds. Migracji (IOM, Agenda ONZ) konkursie grantowym skierowanym do szkół oraz organizacji działających w środowisku szkolnym, którego celem było wspieranie integracji w wielokulturowym środowisku szkolnym, tworzenie inkluzyjnego, otwartego i bezpiecznego środowiska szkolnego (wrzesień 2024 r.).

W okresie objętym kontrolą Kuratorium współpracowało z organizacjami reprezentującymi Ukraińców w sprawach dotyczących uczniów - dzieci z Ukrainy, do których należały:

- 1) Fundacja Ukraina, organizująca wiele spotkań, warsztatów i konferencji poświęconych dzieciom z Ukrainy, m.in. w październiku 2024 r. Wrocławskie Forum Asystentek i Asystentów Międzykulturowych, w którym uczestniczyła m.in. Kurator Oświaty, współpraca z tym podmiotem rozwijała się od lutego 2022 r.,
- 2) Fundacja Polskie Forum Migracyjne, organizator szkoleń, warsztatów, prowadzący platformę „Szkoła Różnorodności”, w których brali udział wizytatorzy z KO,
- 3) Polska Platforma Bezpieczeństwa Wewnętrznego (stowarzyszenie), organizator dwudniowych warsztatów, które odbyły się z czerwca 2022 r. dotyczących m.in. integracji migrantów z Ukrainy,
- 4) Międzynarodowa Organizacja ds. Migracji (IOM, Agenda ONZ) organizator wyżej opisanego konkursu grantowego.

W roku szkolnym 2024/2025 Kurator Oświaty współpracował z Konsulem Generalnym Ukrainy biorąc udział w spotkaniach, których celem było m.in. omówienie bieżących spraw edukacji dzieci ukraińskich, zmian w przepisach prawa dotyczących obowiązku szkolnego oraz z przedstawicielem

³² Fundusz Azylu Migracji i Integracji 2021-2027.

Centrum Edukacji Pozaformalnej „Międzynarodowa Szkoła Ukraińska UNION” w sprawach dotyczących tej szkoły.

Ponadto Kurator Oświaty uczestniczył w różnego rodzaju: debatach (radio), konferencjach dla dyrektorów szkół dotyczących spraw związanych z Ukrainą oraz dziećmi i młodzieżą, które z niej pochodzą, brał udział w obchodach 35-lecia powstania Towarzystwa Miłośników Lwowa. KO współpracowało z organizacjami reprezentującymi Ukraińców w sprawach bieżących dotyczących przyjmowania uczniów do szkół (w tym oddziałów przygotowawczych), zasad transportu publicznego czy zatrudniania nauczycieli udzielając odpowiedzi na przesyłane pytania.

Zarządzeniem nr 27/2024 Dolnośląskiego Kuratora Oświaty z dnia 17 czerwca 2024 r.³³ została utworzona Rada Interesariuszy, której zadaniem było m.in. umocnienie współpracy szeroko pojętego środowiska edukacyjnego. Na podstawie zarządzenia nr 28/2024 Dolnośląskiego Kuratora Oświaty z dnia 17 czerwca 2024 r.³⁴ w skład Rady Interesariuszy weszła przedstawicielka Fundacji Ukraina.

(akta kontroli: tom II str. 1-5, 372-539)

1.11. W związku z wnioskami o wydanie opinii w zakresie spełnienia przez szkołę wymagań określonych w art. 14 ust. 3 ustawy Prawo oświatowe Kurator Oświaty wydał w:

- ✓ 2021 r. – ogółem 38 opinii, w tym 29 pozytywnych a dziewięć negatywnych,
- ✓ 2022 r. – ogółem 78 opinii, w tym 69 pozytywnych a dziewięć negatywnych,
- ✓ 2023 r. – ogółem 69 opinii, w tym 60 pozytywnych a dziewięć negatywnych,
- ✓ 2024 r. – ogółem 56 opinii, w tym 43 pozytywne a 13 negatywnych,
- ✓ 2025 r. (do 21 maja) - ogółem 12 opinii, w tym osiem pozytywnych a cztery negatywne.

Dolnośląski Wicekurator Oświaty oświadczył, że Kuratorium nie dysponuje danymi dotyczącymi liczby szkół i placówek oświatowych prowadzonych przez podmioty związane z Ukrainą, które w okresie kontroli zostały wpisane do ewidencji szkół i placówek oświatowych (która nie zawiera informacji o związkach podmiotu zgłaszającego z Ukrainą).

W kontrolowanym okresie nie prowadzono postępowań, w których Kurator Oświaty występowałby jako organ wyższego stopnia z zakresu realizacji obowiązku szkolnego i obowiązku nauki, a także w sprawach skreślenia z listy uczniów w stosunku do uczniów - dzieci z Ukrainy.

(akta kontroli: tom II str. 1-5, tom III str. 1-2)

Stwierdzona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Badanie pięciu złożonych w kontrolowanym okresie skarg rodziców uczniów – dzieci z Ukrainy wykazało, że:

³³ W sprawie Rady Interesariuszy.

³⁴ W sprawie składu Rady Interesariuszy.

- a) w jednym przypadku skargę przekazano do Urzędu Miejskiego Wrocławia z pięciodniowym opóźnieniem w stosunku do terminu wynikającego z art. 231 § 1 KPA. Skarga wpłynęła do Kuratorium 9 sierpnia 2024 r., a do Prezydenta Wrocławia, który był właściwy do jej rozpatrzenia została przesłana 21 sierpnia 2025 r. (po 12 dniach).

Kurator Oświaty wyjaśniła, że ww. skarga została złożona w związku z odmową przyjęcia dziecka do szkoły specjalnej we Wrocławiu na rok szkolny 2024/2025, a sprawę przekazano do wizytatora specjalizującego się w organizacji kształcenia specjalnego rejestrując ją jako skargę z myślą o niezwłocznym przekazaniu jej do właściwego podmiotu (Urzędu Miejskiego Wrocławia). Niezależnie od powyższego Dyrektor Wydziału Nadzoru Kształcenia 13 sierpnia 2024 r. zwrócił się w rozmowie telefonicznej do Zastępcy Dyrektora Wydziału Przedszkoli i Szkół w Departamencie Edukacji Urzędu Miejskiego Wrocławia z prośbą o interwencję w tej sprawie, tego samego dnia otrzymał wiadomość, że takie miejsce znalazło się w szkole, do której wnioskował rodzic (który o tym tego samego dnia został powiadomiony). Dalej Kurator Oświaty wyjaśniła, że ponieważ do 21 sierpnia 2025 r. rodzic nie wycofał skargi uznano za zasadne jej przesłanie do właściwego urzędu, o czym zawiadomiono rodzica, a z dalszej korespondencji z Urzędem Miejskim Wrocławia wynikało, że sprawa została załatwiona pozytywnie (dziecku umożliwiono przyjęcie do wnioskowanej szkoły).

NIK stoi na stanowisku, że podane przez Kurator Oświaty argumenty nie stanowią uzasadnienia dla opóźnienia w terminowym przekazaniu skargi do Urzędu Miejskiego Wrocławia, tym bardziej, że kontaktowano się w jej sprawie z właściwym organem i nie było wątpliwości, że nie jest to Kurator Oświaty.

(akta kontroli: tom II str. 1-149, tom III str. 269-272)

- b) w jednym przypadku zawiadomienie o załatwieniu skargi nie zostało sporządzone zgodnie z art. 238 § 1 KPA. W zawiadomieniu o załatwieniu skargi stwierdzono, że „ Skarga jest niemożliwa do rozstrzygnięcia w następującym zakresie: Zarzut 1 (...)” Uznanie skargi za „niemożliwą do rozstrzygnięcia” nie stanowiło wymaganego ww. przepisem merytorycznego ustosunkowanie się organu do przedmiotu skargi.

Kurator Oświaty wyjaśniła, że postępowanie wyjaśniające przeprowadzono zgodnie z obowiązującymi procedurami, dokonano m.in. analizy dokumentacji szkolnej, przeprowadzono rozmowy z nauczycielem, którego zachowania skarga dotyczyła, wychowawcą uczennicy oraz dyrektorem szkoły. W toku czynności wyjaśniających ustalono, że wersje zdarzenia przedstawione przez zainteresowane strony – matkę uczennicy (która złożyła skargę) oraz nauczyciela były sprzeczne, a brak obiektywnych dowodów, które pozwoliłyby na jednoznaczną ocenę sytuacji i potwierdzenie lub wykluczenie któregoś z opisów uniemożliwiło rozstrzygnięcie skargi w kategoriach zasadności lub bezzasadności.

NIK nie zgadza się ze stanowiskiem zaprezentowanym przez Kuratora Oświaty ponieważ z art. 238 § 1 KPA jasno wynika jakie elementy powinno zawierać zawiadomienie o sposobie załatwienia skarg i należy do nich m.in.

wskazanie, w jaki sposób skarga została załatwiona, czyli merytoryczne ustosunkowanie się organu do przedmiotu skargi, a warunku tego nie spełniło częściowe uznanie skargi za „niemożliwą do rozstrzygnięcia”. Należy przy tym wskazać, że NIK nie kwestionuje sposobu załatwienia powyższej sprawy, czyli przeprowadzenie w szkole objętej skargą kontroli doraźnej, w wyniku której wydano 10 zaleceń. W świetle przepisów KPA uznaje jednak, że zawiadomienie nie zawierało rezultatu czynności organu załatwiającego skargę.

(akta kontroli: tom II str. 1-149, tom III str. 269-272)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie sprawowanie przez Kuratora Oświaty nadzoru pedagogicznego nad realizacją przez uczniów - dzieci z Ukrainy prawa do nauki.

W Kuratorium w pełni realizowano kierunki polityki oświatowej państwa w obszarze wspomaganie nauczycieli w pracy z uczniem z doświadczeniem migracyjnym oraz plany nadzoru pedagogicznego przyjęte na lata szkolne 2021/2022-2024/2025. Kurator Oświaty podejmował działania w każdym przypadku wpłynięcia skargi zgłoszonej przez dzieci rodziców uczniów - dzieci z Ukrainy, jednak w dwóch przypadkach stwierdzono nieprawidłowości polegające na nieprzestrzeganiu przepisów KPA. Monitorowano liczbę uczniów - dzieci z Ukrainy pobierających naukę w dolnośląskich szkołach.

Najwyższa Izba Kontroli - w związku z niegromadzeniem i nieanalizowaniem przez Kuratora Oświaty danych dotyczących uczniów - dzieci z Ukrainy pobierających naukę zdalnie (on-line) w ukraińskim systemie oświaty - wskazuje, że do zadań Kuratora należy również współdziałanie z właściwymi organami, organizacjami i innymi podmiotami w sprawach dotyczących warunków rozwoju dzieci i młodzieży, w tym w przeciwdziałaniu zjawiskom patologii społecznej (art. 51 ust. 1 pkt 14 ustawy - Prawo oświatowe). W związku z tym - dostrzegając fakt, że wprowadzenie obowiązku szkolnego i nauki dla uczniów - dzieci z Ukrainy nastąpiło dopiero z dniem 1 września 2024 r. - zdaniem NIK, zasadnym działaniem powinno być pozyskiwanie przez Kuratora Oświaty powyższych danych.

OBSZAR

2. Wspomaganie szkół w zapewnieniu dzieciom z terytorium Ukrainy prawa do nauki

Opis stanu faktycznego

2.1. Kurator Oświaty wspomagał szkoły w sprawach dotyczących kształcenia uczniów - dzieci z Ukrainy poprzez przeprowadzenie:

- ✓ narad, których odbyło się w latach szkolnych 2021/2022-2024/2025 odpowiednio: 26 (około 478 uczestników), 72 (około 1 039 uczestników), 46 (około 800 uczestników) oraz 43 (około 949 uczestników) m.in. na tematy dotyczące: przyjmowania uczniów z Ukrainy do szkół, przepisów prawa i informacji ich dotyczących, kierunków polityki oświatowej państwa, kwestii związanych z funkcjonowaniem ukraińskich dzieci w polskich szkołach oraz zatrudnianiem obywateli Ukrainy w szkołach i poradniach psychologiczno-pedagogicznych, zmian w przepisach prawa oświatowego oraz w kształceniu uczniów z Ukrainy, systemowych rozwiązań dotyczących

zapewnienia opieki i edukacji uczniom z Ukrainy; według wyjaśnień Kurator Oświaty liczbę narad dostosowywano do potrzeb w tym zakresie,

- ✓ konferencji, których odbyło się w latach szkolnych 2021/2022-2023/2024³⁵ odpowiednio: 12 (około 2 465 uczestników), pięć (około 123 uczestników) oraz pięć (brak danych na temat liczby uczestników) m.in. na tematy dotyczące: funkcjonowania oświaty na Dolnym Śląsku po agresji Rosji na Ukrainę, organizacji kształcenia, wychowania i opieki dzieci i młodzieży będących obywatelami Ukrainy, wspomaganie nauczycieli szkół i placówek Dolnego Śląska przez ośrodki doskonalenia nauczycieli w pracy uczniami – dziećmi z Ukrainy, zmian w przepisach wykonawczych dotyczących tej grupy uczniów.

Kurator Oświaty wyjaśniła, że powodem braku konferencji w roku szkolnym 2024/2025 (do zakończenia kontroli NIK) było to, że kontrole podsumowujące rok szkolny i otwierające kolejny odbywają się w KO w sierpniu każdego roku szkolnego i wskazana powyżej tematyka zostanie przedstawiona podczas konferencji sierpniowych podsumowujących rok szkolny 2024/2025, które odbędą się we Wrocławiu, Wałbrzychu, Jeleniej Górze i Legnicy.

W latach 2022-2025³⁶ w KO nie przeprowadzono żadnego szkolenia w sprawach dotyczących kształcenia, wychowania i opieki nad uczniami – dziećmi z Ukrainy. Kurator Oświaty wyjaśniła, że obowiązek prowadzenia szkoleń przez kuratora, nie wynika z przepisów prawa, a zgodnie z § 19 rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego organ sprawujący nadzór pedagogiczny wspomaga szkoły i placówki w szczególności przez: [1] przygotowanie i podawanie do publicznej wiadomości na stronie internetowej organu analiz wyników sprawowanego nadzoru pedagogicznego, w tym wniosków z kontroli; [2] organizowanie konferencji i narad dla dyrektorów szkół i placówek, [3] przekazywanie informacji o istotnych zadaniach dotyczących systemu oświaty i zmianach w przepisach prawa dotyczących funkcjonowania szkół i placówek. Kurator Oświaty dodała, że wspomaga szkoły i placówki poprzez organizowanie konferencji dla wszystkich dyrektorów nadzorowanych szkół i placówek w formie stacjonarnej i on-line, wykorzystywane podczas konferencji prezentacje są publikowane na stronie internetowej KO, podobnie jak informacje o istotnych zagadnieniach i zmianach przepisów prawa dotyczących systemu oświaty oraz funkcjonowania szkół i placówek. Według Kurator Oświaty organizowane w latach szkolnych 2021/2022-2023/2024 narady, konferencje i wideokonferencje zawierały elementy szkoleń realizowanych w formie interaktywnych prezentacji multimedialnych dotyczących zmieniających się przepisów prawa w kwestii kształcenia, wychowania i opieki nad uczniami – dziećmi z Ukrainy³⁷. Ponadto Kurator Oświaty wyjaśniła, że w roku szkolnym 2021/2022 zwrócono się do dyrektorów publicznych placówek doskonalenia nauczycieli o przygotowanie oferty szkoleniowej mającej na celu wsparcie nauczycieli pracujących z dziećmi z doświadczeniem przymusowej migracji, następnie ofertę szkoleniową

³⁵ Konferencji nie przeprowadzono w roku szkolnym 2024/2025.

³⁶ Do 13 czerwca 2025 r.

³⁷ Np. interaktywny wykład dla dyrektorów szkół i placówek pn. „Wsparcie uczniów z doświadczeniem migracji w kontekście asystentów międzykulturowych” przeprowadzony przez specjalistkę ds. edukacji dzieci i młodzieży Fundacji Ukraina w ramach cyklu spotkań „Dobrych praktyk dolnośląskiej edukacji” zainicjowanych przez Kurator Oświaty 27 maja 2024 r.

11 placówek upowszechniono publikując na stronie internetowej KO. W corocznie opiniowanych przez Kuratora Oświaty planach placówek doskonalenia nauczycieli znalazły się szkolenia przygotowane przez wykwalifikowaną kadrę, w konsekwencji ich realizacji przeprowadzono (w ramach wsparcia nauczycieli pracujących z uczniami z Ukrainy): w roku szkolnym 2021/2022 – 86 form doskonalenia zawodowego (szkolenia, seminaria, konferencje, warsztaty, konsultacje indywidualne, rady pedagogiczne szkoleniowe), w których wzięło udział 1 449 nauczycieli, w roku szkolnym 2022/2023 – 92 formy doskonalenia zawodowego, z których skorzystało 1 169 nauczycieli, w roku szkolnym 2023/2024 z 25 form doskonalenia zawodowego skorzystało 356 nauczycieli, a w roku szkolnym 2024/2025 (do 30 kwietnia 2025 r. – 25 form doskonalenia zawodowego, w których wzięło udział 441 nauczycieli.

(akta kontroli: tom II str. 1-3, 209-223, tom III str. 271-390)

2.2. W ramach działań ułatwiających uczniom - dzieciom z Ukrainy podejmowanie nauki w polskich szkołach w Kuratorium:

- a) na stronie internetowej KO umieszczano informacje dotyczące kształcenia uczniów dzieci z Ukrainy – w języku ukraińskim lub polskim (z linkami odsyłającymi do informacji w języku ukraińskim), np. [1] przygotowaną przez Ministerstwo Edukacji i Nauki informację dla rodziców dzieci przybywających z Ukrainy opracowaną w języku polskim i ukraińskim (z 1 marca 2022 r.), [2] przez to samo Ministerstwo przygotowaną informację na temat wsparcia dzieci z Ukrainy ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (w języku ukraińskim, z 4 marca 2022 r.), [3] od 10 marca 2022 r. do 2 stycznia 2024 r.³⁸ funkcjonowała zakładka „Oferty pracy dla nauczycieli – Nauczyciele z Ukrainy”, w której zamieszczano ogłoszenia o pracę dotyczące szkół, w których dyrektorzy poszukiwali głównie osób do pomocy ukraińskim dzieciom w komunikacji i nauce, [4] ogłoszenie Fundacji Uniwersytet Dzieci, organizatora darmowych zajęć dodatkowych dla dzieci z Ukrainy w wieku 6-16 lat z propozycją zajęć stacjonarnych na wrocławskich uczelniach, zdalnych z fizyki i chemii klas VII i VIII w języku ukraińskim oraz materiały edukacyjne (z 11 października 2022 r.), [5] ogłoszenie Politechniki Białostockiej dotyczące bezpłatnych kursów on-line z programowania i informatyki dla uczniów szkół ponadpodstawowych (w języku ukraińskim, z 11 października 2022 r.), [6] informacje Ministerstwa Edukacji Narodowej związane z kampanią informacyjną na temat nowych rozwiązań „Uczniowie z Ukrainy w polskich szkołach. Ważne informacje dla rodziców” (z 30 lipca 2024 r.), [7] w zakładce „Pomoc dla Ukrainy” zamieszczono najczęściej zadawane pytania i odpowiedzi dotyczące ukraińskich dzieci w polskich placówkach oświatowych wraz z linkiem do strony Ministerstwa Edukacji Narodowej, na których je publikowano w języku polskim i ukraińskim (1 października 2024 r.);
- b) wyznaczano co roku wizytatora do kontaktu z osobami, organizacjami, szkołami i placówkami oraz innymi podmiotami w sprawach dotyczących edukacji cudzoziemców, w tym uczniów - dzieci z Ukrainy oraz mniejszości narodowych i etnicznych, przydzielając tej osobie zadania dodatkowe oprócz

³⁸ <https://www.kuratorium.wroclaw.pl/oferty-pracy-dla-nauczycieli/> [dostęp 4 czerwca 2025 r.].

tych wynikających z zakresu obowiązku we wrześniu, na początku każdego z lat szkolnych kontrolowanego okresu, w odpowiedzi na pismo Ministerstwa Edukacji Narodowej z 26 września 2024 r.³⁹ udzielono informacji, że ten pracownik KO jest odpowiedzialny za koordynację zadań związanych ze spełnieniem przez dzieci i młodzież będących obywatelami Ukrainy obowiązku rocznego przygotowania przedszkolnego, obowiązku szkolnego i obowiązku nauki w województwie dolnośląskim,

- c) współpracowano z organizacjami pozarządowymi, np. udostępniano film dla dzieci edukacji wczesnoszkolnej przygotowany przez Fundację „Dajemy dzieciom siłę” pn. „Porozmawiajmy o wojnie w Ukrainie” (14 marca 2022 r.), zapoznawano się z raportami otrzymywanymi z różnych organizacji pozarządowych, Kurator Oświaty uczestniczył w organizowanych przez nie webinarach, konferencjach, na stronie internetowej KO publikowano informacje o organizowanej przez różne podmioty nieodpłatnej pomocy dla ukraińskich dzieci i programach, w których mogą wziąć udział;
- d) wprowadzono uruchomiono własnej infolinii dla rodziców uczniów - dzieci z Ukrainy, ponieważ – jak oświadczył Dolnośląski Wicekurator Oświaty – wśród pracowników KO nie było osoby biegle władającej językiem ukraińskim, to 11 sierpnia 2023 r. na stronie internetowej KO zamieszczono informację o infolinii prowadzonej przez Prawosławny Metropolitalny Ośrodek Miłosierdzia ELEOS, która była czynna w dni robocze w godz. 12.00-18.00, obsługiwano ją w języku ukraińskim, można było za jej pośrednictwem otrzymać odpowiedzi na pytania dotyczące m.in. edukacji i szkolnictwa, nauki języka polskiego, nostryfikacji dyplomów ukończenia studiów, bezpieczeństwa, opieki zdrowotnej i ubezpieczeń, usług na rzecz uchodźców⁴⁰.

(akta kontroli: tom III str. 3-168, 389)

2.3. Stosownie do art. 15 ust. 2 ustawy Prawo oświatowe Kurator Oświaty wyrażał zgodę na zatrudnienie nauczycieli pochodzących z Ukrainy. Wniosków o wyrażenie zgody na zatrudnienie w szkole obywateli Ukrainy lub obywateli polskich do pracy z uczniami – dziećmi z Ukrainy złożonych na podstawie ww. przepisu było:

- ✓ w roku szkolnym 2021/2022 – 29 (w tym przez dwie osoby posiadające obywatelstwo polskie, a 27 osób z obywatelstwem ukraińskim), które we wszystkich przypadkach (poza jednym wycofanym wnioskiem) rozpatrzono pozytywnie, z czego 15 osób zostało zatrudnionych,
- ✓ w roku szkolnym 2022/2023 – 58 (w tym przez pięć osób posiadających obywatelstwo polskie, a 53 osoby z obywatelstwem ukraińskim), które w 55 przypadkach zostały rozpatrzono pozytywnie, w trzech negatywnie, a jeden wniosek został wycofany, z czego 22 osoby zostały zatrudnione,
- ✓ w roku szkolnym 2023/2024 – 27 (w tym przez dwie osoby posiadające obywatelstwo polskie, a 25 osób z obywatelstwem ukraińskim), które w 25

³⁹ O sygnaturze DWM-WOPGM.473.165.2024.BT.

⁴⁰ Infolinia ta nie była nadzorowana przez KO, pracowników ELEOS nie objęto przygotowaniem czy wsparciem merytorycznym. W Kuratorium nie pozyskiwano informacji na temat liczby osób korzystających z infolinii, nie odnotowywano też czy wśród zgłaszających się do KO są osoby korzystające z infolinii.

przypadkach zostały rozpatrzone pozytywnie a w dwóch negatywnie, z czego osiem osób zostało zatrudnionych,

- ✓ w roku szkolnym 2024/2025⁴¹ – 15 (wszystkie przez osoby posiadające obywatelstwo ukraińskie), wszystkie rozpatrzone pozytywnie, z czego dziewięć osób zostało zatrudnionych.

Kurator Oświaty nie wyraził zgody na zatrudnienie nauczycieli z Ukrainy w pięciu wyżej wspomnianych przypadkach ze względu na brak takich możliwości prawnych (dwa wnioski dotyczyły nauczycieli wychowania przedszkolnego i zajęć niebędących zajęciami rozwijającymi zainteresowania⁴²) lub niewystarczające kwalifikacje osób, które miały być zatrudnione (trzy wnioski dotyczące nauczycieli psychologów).

(akta kontroli: tom III str. 169-171, 193-255,)

2.4. W latach 2022-2023 na stronie internetowej KO w zakładce „Oferty pracy dla nauczycieli”⁴³ opublikowano 44 oferty pracy dla nauczycieli z Ukrainy do różnych typów i rodzajów szkół. Zakładkę z ofertami pracy – jak oświadczył Dolnośląski Wicekurator Oświaty – uruchomiono na podbudowie portalu opracowanego i udostępnionego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej, który z końcem 2023 r. został zarchiwizowany i wycofany z użytku. Od 3 stycznia 2024 r. oferty pracy zgłaszali pracownicy placówek oświatowych i szkół za pomocą Systemu Informacji Oświatowej. Na stronie internetowej KO umieszczono odesłanie do bazy danych „Informacja o wolnych stanowiskach pracy w jednostkach systemu oświaty”⁴⁴.

(akta kontroli: tom III str. 172-192, 393)

Stwierdzone
nieprawidłowości
OCENA CZĄSTKOWA

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Kuratora Oświaty w ramach wspomagania szkół w zapewnieniu uczniom - dzieciom z Ukrainy prawa do nauki.

Zorganizowano narady i konferencje związane z kształceniem uczniów – dzieci z Ukrainy, a na stronie internetowej KO umieszczano informacje ułatwiające podejmowanie tym uczniom edukację w polskim systemie oświaty. Współpracowano z organizacjami pozarządowymi i wyznaczano koordynatora do współpracy do kontaktu z osobami, organizacjami, szkołami i placówkami oraz innymi podmiotami w sprawach dotyczących edukacji cudzoziemców, w tym uczniów – dzieci z Ukrainy.

⁴¹ Na dzień 21 maja 2025 r.

⁴² O których mowa w art. 15 ust. 1 ustawy Prawo oświatowe w brzmieniu: „W uzasadnionych przypadkach w przedszkolu publicznym może być, za zgodą kuratora oświaty, zatrudniona osoba niebędąca nauczycielem do prowadzenia zajęć rozwijających zainteresowania, posiadająca przygotowanie uznane przez dyrektora przedszkola za odpowiednie do prowadzenia danych zajęć. (...)”.

⁴³ Odesłanie do niej, w języku ukraińskim znalazło się również w zakładce „Aktualności”.

⁴⁴ <https://www.kuratorium.wroclaw.pl> [dostęp 5 czerwca 2025 r.].

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Uwagi	Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.
Wnioski	<ol style="list-style-type: none">1. Przesyłanie skarg wniesionych w sprawach uczniów - dzieci z Ukrainy na działalność dydaktyczną, wychowawczą lub opiekuńczą szkoły lub placówki zgodnie z właściwością bez opóźnień.2. Zamieszczanie w zawiadomieniu o sposobie załatwienia skargi merytorycznego wskazania, w jaki sposób skarga została załatwiona.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w postaci elektronicznej z użyciem kwalifikowanych podpisów elektronicznych.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK we Wrocławiu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania
uwag i wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Wrocław, 18 lipca 2025 r.

Kontrolerzy

Małgorzata Jakubiec-Dzielańdzia
Doradca ekonomiczny

/podpisano elektronicznie/

Magdalena Barzęc
Główny specjalista
kontroli państwowej

/podpisano elektronicznie/

Bernard Sosulski
Starszy inspektor
kontroli państwowej

/podpisano elektronicznie/

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura we Wrocławiu
p.o. Dyrektor
Radosław Kujawiński

/podpisano elektronicznie/